GLOBAL JOURNAL OF
CROSS-DISCIPLINARY
INNOVATIONS
Multidisciplinary peer-reviewed scholarly journal
GJCDI
Vol. 1 | Issue 3
Year: 2026

FARG‘ONA TUMANI CHIMYON HUDUDINING TABIIY, TARIXIY VA IQTISODIY XUSUSIYATLARI

Bektoyev Behzod Mirmuhsin o‘g‘li Farg‘ona davlat texnika universiteti

“Telekommunikatsiya va kiberxavfsizlik injiniringi” yo‘nalishi talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada Farg‘ona viloyati Farg‘ona tumanida joylashgan Chimyon hududining geografik o‘rni, tabiiy sharoiti, tarixiy taraqqiyoti, neftchilik faoliyati, mineral suv manbalari, sanatoriya-kurort va turistik salohiyati yoritiladi. Chimyonning tabiiy boyliklari va xo‘jalik faoliyatining hudud rivojidagi o‘rni tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: Chimyon, Farg‘ona tumani, Farg‘ona vodiysi, neft, mineral suv, vodorod sulfidi, sanatoriya, turizm, o‘rikchilik, rekreatsiya.

Kirish

Farg‘ona vodiysi O‘zbekistonning qadimiy va tabiiy resurslarga boy hududlaridan biri hisoblanadi. Ushbu hududda joylashgan aholi manzillari o‘zining tabiiy sharoiti, tarixiy taraqqiyoti va iqtisodiy faoliyati bilan bir-biridan farq qiladi. Shunday hududlardan biri Farg‘ona tumanidagi Chimyon bo‘lib, u tabiiy shifobaxsh resurslari, neft konlari, qishloq xo‘jaligi va turistik imkoniyatlari bilan alohida ahamiyatga ega.

Geografik o‘rni va tabiiy sharoiti

Chimyon Farg‘ona vodiysining janubiy qismida, Farg‘ona tumani hududida joylashgan. Hududning tabiiy-geografik sharoiti qishloq xo‘jaligi, bog‘dorchilik va rekreatsiya uchun qulay imkoniyatlar yaratadi.

Chimyon hududining tabiiy boyliklari orasida mineral va oltingugurtli suv manbalari alohida o‘rin tutadi. Bu suvlar hududning sanatoriya-kurort salohiyatini shakllantirgan asosiy tabiiy omillardan biridir.

Chimyonning neftchilikdagi ahamiyati

Chimyon Farg‘ona vodiysida neft sanoatining shakllanishi bilan chambarchas

bog‘liq hududlardan biridir. Rasmiy ma’lumotlarga ko‘ra, O‘zbekistonda neftni sanoat miqyosida qazib olish ishlari 1885-yilda Farg‘ona vodiysidagi Chimyon qishlog‘i yaqinida boshlangan. Bu jarayon keyinchalik Farg‘ona vodiysida neft sanoatining rivojlanishiga muhim asos bo‘lgan.

Hozirgi vaqtda ham Farg‘ona viloyatining foydali qazilmalari orasida “Chimion-Yarquton-Chaur” neft koni qayd etilgan. Shu jihatdan Chimyonni Farg‘ona viloyatidagi neftchilik tarixining muhim markazlaridan biri sifatida baholash mumkin.

Mineral va oltingugurtli suvlarning shifobaxsh xususiyatlari

Chimyonning eng muhim tabiiy boyliklaridan biri vodorod sulfidi mavjud bo‘lgan mineral suvlardir. Chimyon sanatoriyasida turli chuqurlikdagi quduqlardan olinadigan oltingugurtli mineral suvlar balneologik, ya’ni sog‘lomlashtirish muolajalarida qo‘llanadi.

Bunday suvlar tarkibidagi tabiiy mineral va oltingugurtli birikmalar sababli ayrim dermatologik, tayanch-harakat va boshqa kasalliklarda yordamchi sog‘lomlashtirish muolajasi sifatida foydalaniladi. Ayniqsa, teri bilan bog‘liq ayrim muammolarda bunday muolajalar foydali bo‘lishi mumkin.

Sanatoriya va dam olish maskanlari

Chimyon hududida bir qancha sanatoriya va dam olish maskanlari faoliyat yuritadi. Ular orasida “Chimyon” sanatoriysi, “Chimyon Chashmasi”, “Shifobaxsh Chimyon” kabi sog‘lomlashtirish maskanlari mavjud.

Chimyonning tabiiy iqlimi, toza havosi, mineral suvlari va yashil hududlari sanatoriya-kurort faoliyati uchun qulay sharoit yaratadi. 2026-yilgi Prezident qarorida “Chimyon” sanatoriy-kurort zonasi 786 gektar maydon bilan “Farg‘ona” turistik-rekreatsion zonasining tarkibiga kiritilgan.

Qishloq xo‘jaligi va turizm salohiyati

Chimyon aholisi xo‘jalik faoliyatida qishloq xo‘jaligi, xususan, bog‘dorchilik va o‘rik yetishtirish muhim o‘rin egallaydi. Yetishtirilgan mevalarni quritish va qayta ishlash hudud iqtisodiyotini rivojlantirish uchun qo‘shimcha imkoniyat yaratadi.

Chimyonning turistik salohiyati tabiiy va tarixiy-madaniy omillarning

uyg‘unligi bilan belgilanadi. Hududdagi ziyoratgohlar, sanatoriyalar, mineral suv manbalari va tabiiy landshaftlar ziyorat, sog‘lomlashtirish va rekreatsion turizmni rivojlantirish imkonini beradi.

Xulosa

Chimyon Farg‘ona tumanining tabiiy, tarixiy va iqtisodiy jihatdan muhim hududlaridan biridir. Uning o‘ziga xosligi shundaki, bir hududning o‘zida neft konlari, mineral va oltingugurtli suv manbalari, sanatoriya-kurort maskanlari, qishloq xo‘jaligi va turistik resurslar mujassamlashgan.

Ayniqsa, Chimyonning neftchilik tarixidagi o‘rni, vodorod sulfidi mavjud mineral suvlari va sanatoriya-kurort imkoniyatlari uning Farg‘ona vodiysidagi ahamiyatini yanada oshiradi. Ushbu tabiiy va iqtisodiy resurslardan oqilona foydalanish, ekologik muvozanatni saqlash hamda turizm infratuzilmasini rivojlantirish Chimyonning kelgusidagi ijtimoiy-iqtisodiy salohiyatini yanada yuksaltirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 12-yanvardagi PQ-5-son qarori. “Farg‘ona” turistik-rekreatsion zonasini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida.

2. O‘zbekiston Respublikasi neft va gaz sanoatiga oid rasmiy materiallar.

3. Farg‘ona viloyati Turizm boshqarmasi. Sanatoriya va davolash muassasalari.

4. Chimyon sanatoriysi va mineral suv resurslariga oid ma’lumotlar.

5. Qorayev S. Toponimika. Toshkent.

6. O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.